

Бюджетът накратко - 2017

Информационен бюлетин
електронно издание

Уважаеми читатели,

Това е петото поредно издание на информационния бюлетин „Бюджетът накратко“ или т.нар. „Бюджет за граждани“, изготвено от дирекция „Бюджет“ за посетителите на интернет страницата на Министерството на финансите.

Представяйки този бюлетин, целим да Ви направи съпричастни към темите, свързани с бюджетния процес и бюджета, разглеждани като документи, актове и процедури, които имат отношение към очакванията и нуждите на всички граждани и оказват въздействие върху обществото като цяло.

Наред с това още веднъж ще Ви представим хронологията на подготовката на бюджета - като ежегодно повтарящ се процес, но и като специфична процедура за подготовката на Бюджет 2017.

Настоящият информационен бюлетин е разработен на основата на информация от бюджетните документи, приети в рамките на бюджетната процедура за 2017 г.

Какво трябва да знаете за бюджета?

Излизайки от традиционното определение, че държавният бюджет е годишен финансов план на държавата, на базата на който се събират приходите и се извършват разходите, можем да опишем бюджета според оценките за неговото въздействие в резултат на провежданите от държавата политики. Това означава, че зад числата в бюджета могат да се разчетат приоритетите и мерките, финансирането на които ще рефлектира в различна степен върху различни социални групи и икономически субекти.

Именно тази му функция го нарежда сред най-важните актове изготвяни от правителството, разглеждани и приемани от Народното събрание всяка година.

Народното събрание приема ежегодно три бюджетни закона, чиито вносител е Министерският съвет, а именно за държавния бюджет, за бюджета на държавното обществено осигуряване и за бюджета на Националната здравноосигурителна каса.

В обхвата на държавния бюджет се включват централният бюджет, бюджетът на Народното събрание, бюджетът на съдебната власт и бюджетите на органите на изпълнителната власт. Органите на изпълнителната власт, чиито бюджети са одобрени със Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г. (ЗДБРБ за 2017 г.) са 45, от които 17 министерства и 5 държавни агенции.

Министърът на финансите е централна фигура в процеса на бюджетното планиране и отговаря за подготовката на държавния бюджет и координира съгласуването на показателите на останалите бюджети в рамките на параметрите на консолидираната фискална програма (КФП).

Консолидираната фискална програма не е просто определение за система от обобщени показатели на включените в нея бюджети, сметки за средства от ЕС и сметки за чужди средства на бюджетните организации. Чрез показателите по КФП може да се направи оценка на провежданата политика в областта на приходите (данъчноосигурителната политика, ефективността на приходните администрации, формирането на неданъчните приходи, администрирането на помощите и др.), за преразпределителната функция на държавата и приоритетните сектори, финансирани с публични средства. Не на последно място КФП служи и като ориентир за фискалната политика, изразена чрез основните показатели за бюджетното салдо, приходите и разходите. Неслучайно в Закона за публичните финанси (ЗПФ), освен правила и ограничения за размера на показателите на сектор „Държавно управление“, фигурират и национални фискални правила и изисквания за тяхното спазване по отношение на горепосочените основни показатели по КФП. Планирането, изпълнението и отчитането на показателите по КФП се извършва на касова основа.

Независимо от различния обхват и основа за изчисление на основните показатели по КФП и на сектор „Държавно управление“, параметрите им по еднакъв начин показват/изразяват целите и резултатите от провежданата фискална политика.

Ако се върнем на определението и обхвата на КФП, ще видим, че освен конкретно посочените бюджети, в програмата се включват и бюджетите на други икономически обособени лица и структурни единици. Съгласно чл. 171 от ЗПФ министърът на финансите може да определи в КФП да се включват средствата, постъпленията и плащанията на други лица или техни структурни единици, когато те подлежат на включване в сектор „Държавно управление“ и съответно за целите на изготвяне и отчитане на КФП тези включени средства и операции се приравняват на бюджети, сметки за средства от ЕС и сметки за чужди средства.

Интересно е да се отбележи, че по смисъла на ЗПФ бюджетни организации са всички юридически лица, чиито бюджети се включват в държавния бюджет, в бюджетите на общините, в бюджетите на социалноосигурителните фондове, както и всички останали юридически лица, чиито средства, постъпления и плащания се включват в консолидираната фискална програма.

От влизането в сила на ЗПФ до старта на бюджетната процедура за 2017 г. беше извършен преглед на прилагането на закона и бяха идентифицирани някои несъответствия, налагащи неговото изменение и допълнение с цел усъвършенстване на бюджетното законодателство.

В резултат на това, през 2016 г. бяха приети промени в ЗПФ, свързани основно с регламентиране на ред за откриване на процедура по финансово оздравяване на общини и предприемането на редица мерки с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на местните финанси и осигуряване на публичност и прозрачност в действията на участниците в този процес.

Наред с това законово беше определено изискване за създаване на устойчива класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми с цел подобряване на процесите на стратегическо планиране и разработване на националните политики в съответствие с правителствените приоритети и възможностите за тяхното финансиране.

Бяха направени и промени, свързани с обхвата на ограниченията за дълга, с регламентиране предоставянето на данни за състоянието и движението на дълга и с разширяване на обхвата на публикуваната до момента ежемесечна официална информация за държавния и държавногарантирания дълг.

Бяха отразени и съответните промени, произтичащи от приемането на Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми.

През какви етапи премина подготовката на бюджета за 2017 г.?

Бюджет 2017 е резултат от активна и последователна работа през цялата година на Министерството на финансите (МФ) и другите бюджетни организации, участващи в бюджетния процес. Бюджетната процедура за 2017 г. стартира в началото на 2016 г., като беше приета с Решение № 56 на Министерския съвет от 26 януари 2016 г. Целта е създаване на добра организация и осигуряване на необходимата координация между отделните разпоредители с бюджет в процеса на бюджетно планиране и съставяне на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. и на законопроекта на държавния бюджет за 2017 г.

Бюджетната процедура за 2017 г. представлява график с отговорности, съобразно който ръководителите на бюджетните организации – министри, председатели на държавни агенции, на комисии и т.н. разработиха и представиха първоначално бюджетните си прогнози за периода 2017-2019 г., а впоследствие и проектобюджетите си за 2017 г. и актуализираните си бюджетни прогнози за 2018 и 2019 г.

Министерството на финансите от своя страна, базирайки се на своите анализи, прогнози и оценки, както и на получената информация от останалите участници в бюджетния процес, през 2016 г. разработи два ключови документа – средносрочната бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г., приета с Решение № 289 на Министерския съвет от 20.04.2016 г. и на по-късен етап нейната актуализация заедно със законопроекта за държавния бюджет за 2017 г., приети с Решение № 913 на Министерския съвет от 31 октомври 2016 г.

В рамките на бюджетната процедура за 2017 г. можем да отчетем два нови момента. Единият е свързан с конституирането в края на 2015 г. на Фискалния съвет, който влезе в ролята си на коректив с представянето на мотивирани становища по проектите на основните бюджетни документи на правителството. Фискалният съвет осъществява законовите си правомощия за мониторинг на фискалната политика, давайки мотивирано становище и по проекта на Конвергентната програма, изготвянето на която е ангажимент на Република България в рамките на т.нар. Европейски семестър.

Вторият нов момент е свързан с качеството на публичните финанси и изискванията на Директива 85/2011 на Съвета относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки на ЕС, като в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г., съпътстваща подготовката на законопроекта за държавния

бюджет за 2017 г. и представляваща мотиви към него, беше включена следната информация:

- ✓ сравнение на показателите по прогнозата на сектор „Държавно управление“, в т.ч. сравнение на прогнозата на МФ с тази на Европейската комисия (ЕК);
- ✓ дискреционни мерки и фискални ефекти на начислена основа;
- ✓ оценка на структурния бюджетен баланс и годишния ръст на разходите спрямо референтния растеж на потенциалния БВП.

Законово установените срокове за съставянето на бюджетните документи и изискванията за тяхната структура и съдържание бяха спазени, както бяха спазени и относимите към фискалната политика фискални правила и ограничения.

Усъвършенстването на структурата и съдържанието на бюджетните документи е предпоставка за повишаване на качеството на публичните финанси и за бюджетната прозрачност.

Законът за държавния бюджет на Република България за 2017 г. беше приет от 43-тото Народно събрание и е публикуван в Държавен вестник, бр. 98 от 9 декември 2016 г. Министерският съвет прие постановлението за неговото изпълнение (ПМС № 374 от 22 декември 2016 г.), с което се конкретизираха показателите по бюджетите, включени в държавния бюджет (с изключение на самостоятелните бюджети на Народното събрание и на съдебната власт) и показателите по отделните бюджетни програми по бюджетите на бюджетните организации, които прилагат програмен формат на бюджет, в рамките на утвърдените с годишния закон за държавния бюджет разходи по области на политики и/или бюджетни програми.

Знаете ли, че с Бюджет 2017...

- ✓ се увеличава размерът на минималната работна заплата от 1 януари 2017 г. – от 420 на 460 лева;
- ✓ се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО с един процентен пункт;
- ✓ се повишава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) с 20 пр.п.;
- ✓ се запазва размерът на здравноосигурителната вноска – 8 %;
- ✓ се увеличава диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, за 2017 г. - до 5400 лв. - 460 лв.; от 5400,01 до 6500 лв. - 500 лв.; от 6500,01 до 7500 лв. - 550 лв. и над 7500 лв. - 600 лв.;
- ✓ се запазва максималният осигурителен доход за всички осигурени лица – 2600 лв.;
- ✓ се въвежда нов вид месечна помощ за децата с трайни увреждания;
- ✓ се запазва максималният размер на получаваните една или повече пенсии – 910 лв.;
- ✓ се въвежда нов данък върху таксиметров превоз на пътници в приход на общините;
- ✓ са увеличени единните разходни стандарти с акцент в сферата на образованието;
- ✓ продължава да се изпълнява Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;
- ✓ ще бъдат предприемани допълнителни мерки за подобрене на бизнес средата с цел стимулиране на икономическия растеж и заетостта, за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, за повишаване на събираемостта на данъците и намаляване размера на сенчестата икономика, вкл. недекларирания труд;

И още...

Основни приоритети на Бюджет 2017

С Бюджет 2017 е осигурено финансирането на интегрирани мерки и действия за реализиране на целите в няколко ключови сектори и програми, както следва:

За сектор Образование:

- ✓ равен достъп на всички до качествено образование;
- ✓ професионална подготовка и растеж, основани на знанието и науката и развитието на младите хора;
- ✓ привличане на млади учители в системата на средното образование.

За сектор Отбрана:

- ✓ поддържане на модерни и боеспособни въоръжени сили;
- ✓ развитие на отбранителните способности на страната.

За сектор Здравеопазване:

- ✓ подобряване на функционирането на системата;
- ✓ приоритети остават спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детско здравеопазване, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика.

За Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради:

- ✓ по-добри условия на живот за гражданите;
- ✓ високо качество на жизнена среда;
- ✓ топлинен комфорт и уют.

Бюджет 2017 в числа

Основни макроикономически показатели

Прогноза за основни макроикономически показатели, на чиято основа беше разработена бюджетната рамка за периода 2017-2019 г.:

Междувременно, след публикуването на ревизирани серии от данни за платежния баланс и националните сметки, Министерството на финансите разработи и публикува в началото на месец декември 2016 г. актуализация на Есенната макроикономическа прогноза.

Съпоставката между Есенната прогноза на основните макроикономически показатели на МФ (която е залегнала в основите на бюджетното планиране при подготовката на Бюджет 2017) и Актуализираната есенна прогноза на МФ ясно откроява позитивните тенденции в развитието на националната икономика през последните месеци на 2016 г. Също така можем да отбележим, че данните от актуализираната прогноза се доближават значително и до есенната прогноза на Европейската комисия, която очертава оптимистични перспективи пред икономиката ни в следващите години.

Актуализираната есенна прогноза за реалния растеж на БВП за 2017 г. се повишава на 2,9%, което съвпада с прогнозата на Комисията. Основен фактор за този ръст се очаква да бъде ръстът на потреблението в рамките на около 3%. Актуализираната прогноза залага по-висок ръст на заетостта през 2017 г. (0,6%), като в това отношение прогнозата на Комисията е дори още по-благоприятна (0,8%). Коефициентът на безработица според актуализираната прогноза се очаква да спадне до 7,2% (7,1% според прогнозата на Комисията). Понижена е прогнозата за средногодишната инфлация за 2017 г. до 1,1%, като очакванията на Комисията са за инфлация от 1%, което е в съвсем разумни нива.

Основни бюджетни параметри по КФП 2017 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	Общо КФП	в т.ч. национален бюджет	в т.ч. сметки за средства от ЕС
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	35 439,6	32 826,9	2 612,7
% от БВП	38,4%	35,5%	2,8%
<i>Данъчно-осигурителни приходи</i>	28 037,1	28 037,1	
<i>Неданъчни приходи</i>	4 758,0	4 758,0	
<i>Помощи и дарения</i>	2 644,4	31,7	2 612,7
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	36 769,6	33 615,7	3 153,9
% от БВП	39,8%	36,4%	3,4%
<i>Разходи</i>	35 777,0	31 354,2	4 422,8
<i>Нелихвени разходи</i>	34 950,3	30 527,5	4 422,8
<i>Лихви</i>	826,8	826,8	
<i>Вноска в общия бюджет на ЕС</i>	992,6	992,6	
<i>Трансфер от/за държавния бюджет (нето)</i>		-1 268,9	1 268,9
БЮДЖЕТНО САЛДО (- /+)	-1 330,0	-788,8	-541,2
% от БВП	-1,4%	-0,9%	-0,6%

Прегледът на фискалната политика през фокуса на основните параметри на КФП визуализира инструментите за реализиране на заложените цели, а именно в посока към постигане на балансиран бюджет.

При планирането на Бюджет 2017 изцяло са спазени фискалните правила и ограничения, заложи в ЗПФ. Видно от таблицата разходите по КФП са под прага от 40% от БВП, като следва да се има предвид, че в тях е включена вноската в общия бюджет на ЕС, както и че е отчетено влиянието на очакваното ускорено усвояване на средствата от ЕС.

Целта за дефицита по КФП за 2017 г. е 1,4% от БВП и ще се реализира както с мерки за повишаване на събираемостта на приходите и за борба със сивата икономика, така и с мерки за оптимизиране и намаляване на неефективни разходи в секторите, предоставящи публични услуги.

Подобряването на бюджетната позиция предопределя отпадането на необходимостта от поемането на нов външен дълг. Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране се очаква държавният дълг в края на 2017 г. да намалее с 1,9 млрд. лв. спрямо 2016 г. Съотношението държавен дълг към прогнозния БВП се очаква да бъде около 25% в края на 2019 г.

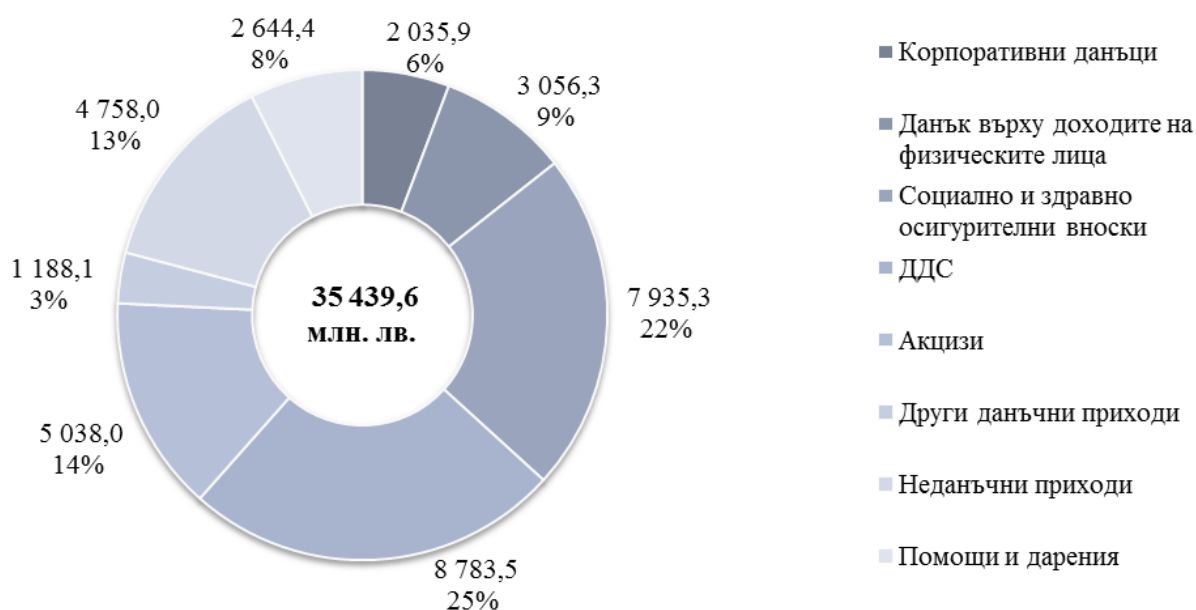
Сравнение на бюджетните параметри с тези на ЕК (за показателите на сектор „Държавно управление“)

Европейското законодателство изисква при разработване на основните национални бюджетни документи да се прави съпоставка на актуалните бюджетни прогнози на МФ с тези на Европейската комисия. Параметрите на бюджетната прогноза на МФ за сектор „Държавно управление“, на основата на която са съставени законопроектът за държавния бюджет на страната и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г., не се различават съществено с тези от Пролетната икономическа прогноза на Европейската комисия. Общото ниво на приходите за 2017 г. е заложено в размер на 37,4% от БВП (37,2% от БВП според пролетната прогноза на Комисията). Общите разходи са планирани на около 38,1% от БВП през 2017 г., докато очакванията на Комисията са за 38,7% от БВП. Прогнозата за дефицита на сектор „Държавно управление“ според МФ е 0,7% от БВП за 2017 г., докато очакванията на Комисията са по-песимистични - 1,6% от БВП.

Следва да отбележим обаче, че съгласно публикуваната в началото на месец ноември 2016 г. Есенна икономическа прогноза на Европейската комисия прогнозните показатели на сектор „Държавно управление“ за 2017 г. за България са значително по-близки до тези на МФ, намерили отражение при подготовката на Бюджет 2017 – прогнозното общо ниво на приходите е в размер на 37,3% от БВП, общите разходи са в размер на 38,1% от БВП (което напълно съвпада с прогнозата на МФ) и дефицитът е на ниво от 0,8% от БВП.

ПРИХОДИ ЗА 2017 г.

Структура на приходите по КФП за 2017 г. (в млн.лв. и в % от общите приходи)

Основни приоритети на политиката по приходите:

- ✓ постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план;
- ✓ осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството;
- ✓ подобряване на бизнес средата с цел стимулиране на икономическия растеж и заетостта.

Целите на провежданата политика по отношение на приходите кореспондират с направените от Съвета на ЕС специфични препоръки към България.

Дискреционните мерки на правителството с положителен принос за приходната част на бюджета са:

- ✓ активни действия по отношение на борбата с данъчните измами и засилен контрол от страна на приходните агенции с цел повишаване събираемостта на дължими данъци, невнесени осигурителни вноски и просрочени задължения;
- ✓ повишение на данъчните приходи вследствие изменения на акциза за цигарите, минималната работна заплата, осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО и параметрите на политиката по дивидентите;
- ✓ ограничаване обхвата на необлагаемите доходи от парични и предметни печалби, получени от участие в игри;
- ✓ нови постъпления от въвеждане на местен данък върху таксиметров превоз на пътници;
- ✓ очаквано еднократно концесионно плащане от предоставяне на концесия на „Гражданско летище за обществено ползване София“.

Данъчно-осигурителна политика

За повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами се предвижда:

- ✓ продължаване прилагането на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури;
- ✓ усъвършенстване на контрола върху доставките и движението на течни горива;
- ✓ поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите;
- ✓ регламентиране на разносната търговия или продажба на тютюневи изделия без предварителна заявка;
- ✓ засилване на контрола върху транспортните средства и съдовете за транспортиране;
- ✓ ограничаване на възможностите за отклонение от данъчно облагане при извършване на непарични вноски в търговски дружества;
- ✓ промени, свързани с освободените от облагане доходи от печалби и награди;
- ✓ въвеждане на данъчно облекчение за извършени безкасови плащания.

За намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите се предвижда:

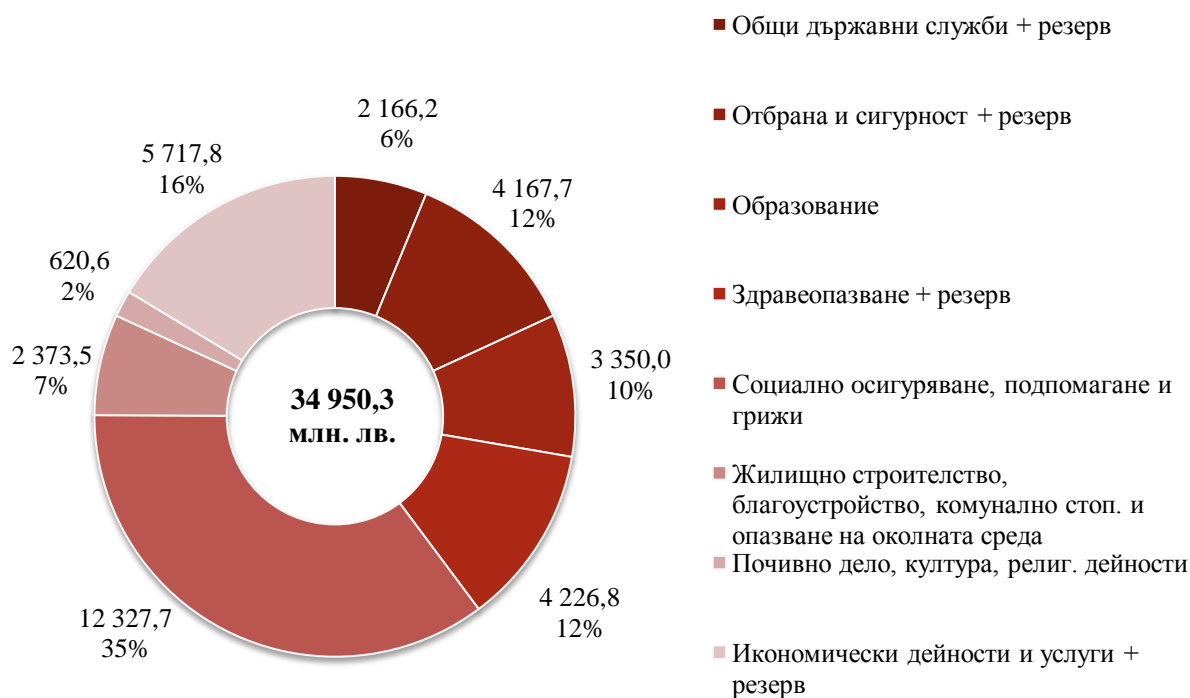
- ✓ промяна в реда за коригиране на счетоводни и други грешки, свързани със задълженията по Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО);
- ✓ намаляване административната тежест и разходите за лицата, свързани с доходи, подлежащи на облагане с окончателен данък;
- ✓ облекчаване и оптимизиране на процеса по деклариране на избрания ред на облагане от земеделските стопани;
- ✓ промени, свързани с данъчното облекчение за деца с увреждания;
- ✓ възможност за еднократна корекция на годишната данъчна декларация по инициатива на данъчно задълженото лице след изтичане на законовия срок за подаване на декларацията;
- ✓ изменения и допълнения в разпоредбите на Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС), засягащи действията на наследниците при смърт на регистрирано по ЗДДС физическо лице, което е (съответно не е) едноличен търговец;
- ✓ извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване;
- ✓ мерки в областта на събиране на просрочени задължения.

РАЗХОДИ ЗА 2017 г.

Разпределение на разходите по КФП по функции:

Разходите на държавата могат да бъдат класифицирани по различни начини – по съставни бюджети, по изпълнявани области на политики и бюджетни програми, по видове разходи на базата на икономически признак, по отделни сектори или направления, както и по функционален признак.

Представената по-долу графика показва разпределението на общите нелихвени разходи (вкл. резерв, без вноски в общия бюджет на ЕС) по КФП за 2017 г. по функционален признак (в млн. лв. и в % от общите нелихвени разходи).

Съгласно представената графика, с най-голям относителен дял (35%) от общите разходи са разходите във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“, в която попадат разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения.

Функция „Икономически дейности и услуги“ заема 16% от общите разходи, като в тази функция са включени разходи, свързани с реализиране на приоритетите в сферата на икономиката, енергетиката, промишлеността и строителството, транспорта и съобщенията, селското и горското стопанство, риболова, туризма и др.

Функция „Здравеопазване“, отразяваща държавната политика в областта на общественото здраве и здравното осигуряване, и функция „Отбрана и сигурност“ (държавна политика по отбрана, сигурност и вътрешен ред, съдебна власт и дейности по изпълнение на наказанията) имат относителен дял по около 12%, а функция „Образование“ заема 10% от общо разходите по КФП.

Най-значимият ръст на разходите се дължи основно на мерки, свързани с:

- ✓ изменение в единните разходни стандарти с акцент в сферата на образованието;
- ✓ повишаване на размера на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“;
- ✓ придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за военноморските сили;
- ✓ обезпечаване на национални програми за развитие на образованието;
- ✓ насърчаване на научните изследвания;
- ✓ безвъзмездната финансова помощ по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;
- ✓ промяна на параметрите на пенсионната политика (изискуем осигурителен стаж, възраст, начин на изчисляване на пенсионната формула) и увеличение на минималната работна заплата;
- ✓ инвестиции в сектор „Транспорт“;
- ✓ планираното засилено усвояване на средства от европейските структурни и инвестиционни фондове.

Основни акценти на разходните политики

Пенсионната политика има за цел предотвратяване на бедността и социалното изключване сред възрастните хора чрез провеждане на адекватна и устойчива пенсионна система.

Осигуряването на адекватни пенсионни доходи, гарантиращи разумен жизнен стандарт след пенсиониране, изисква съответстващо ресурсно осигуряване, поради което разходите за пенсии по бюджета на ДОО за 2017 г. нарастват с 235,0 млн. лв. спрямо закона за 2016 г.

Промените в пенсионната политика за 2017 г. предвиждат:

- ✓ Увеличаване на социалната пенсия за старост и минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст с 2,4%;
- ✓ Запазване на максималния размер на получаваните една или повече пенсии - 910 лв.

Политиката по заетостта и през 2017 г. ще бъде насочена към:

- ✓ повишаване на качеството на работната сила;
- ✓ по-висока и устойчива заетост и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетост;
- ✓ намаляване на безработицата и повишаване активността сред младежите чрез изпълнение на Европейската гаранция за младежта;
- ✓ увеличаване на достъпа до качествено, практически ориентирано обучение, осигуряващо знания и умения в съответствие с потребностите на бизнеса;
- ✓ повишаване на ефективността на изпълнението на програмите и мерките, насочени към младежите, ползващи се с интерес както от младите хора, така и от работодателите.

В Бюджет 2017 е предвидено финансиране на мерки за повишаване на заетостта и ограничаване на безработицата както със средства от държавния бюджет (напр. 73 млн. лв. за активна политика), така и с средства от Европейския социален фонд и други източници (напр. схеми за младежи по ОП „Развитие на човешките ресурси“).

Очаква се броят на безработните, включени в курсове за обучение на възрастни със средства от ДБ да надхвърли 10 хиляди, а броят на наетите на работа лица по програми и мерки на МТСП да надхвърли 17 хиляди.

Социално подпомагане – като приоритет в тази сфера остава гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи и повишаването на ефективността на програмите.

Социалните помощи и обезщетения са инструмент за защита на най-нискодоходните и рисковни групи от населението, а именно:

- ✓ хората с увреждания, за които се прилага интегриран подход при управление на политиката;
- ✓ семействата с деца, като при семейното подпомагане в отглеждането на децата в семейна среда приоритет е подобряване на ефективността и целенасочеността на този инструмент.

След изменения и допълнения в Закона за семейни помощи за деца и Закона за интеграция на хората с увреждания, целящи регламентирането на нов вид месечна помощ за децата с трайни увреждания, тази помощ влиза в сила от 1 януари 2017 г. Предвижда се за всички деца с трайни увреждания помощта да се предоставя за задоволяване на основните и специфичните поради увреждането потребности. За децата с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност, които се отглеждат от своите родители /осиновители/, се предвижда помощта да бъде в по-висок размер, за да може за тези деца да се осигури грижа и подкрепа в домашна и семейна среда. Семействата, при които са настанени деца с трайни увреждания по чл. 26 от Закона за закрила на детето, също ще имат право на новата помощ, но за тях тя няма да включва средства за грижа в домашна среда.

Политиката се запазва по отношение на:

- ✓ Периода на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размера на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст – 340 лв.;
- ✓ Режима на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;

- ✓ Периода, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца; при бременност и раждане и при безработица – 24 месеца;
- ✓ Размера на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.;
- ✓ Максималния размер на гарантираните вземания – 1 200 лв.;
- ✓ Насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните потребители на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората, които имат най-голяма нужда от тях.

Здравеопазването се нарежда на второ място след социалния сектор като дял от разчетените за 2017 г. разходи на държавата. Освен това е определено като приоритет и съответно основните акценти на политиката са реформиране на сфери като спешната медицинска помощ, детското и майчиното здравеопазване, електронното здравеопазване и лекарствената политика.

Повишаването на ефективността на държавния здравен контрол, подобряването на здравето на населението и повишаването на качеството на живот и ограничаването на заболяемостта от незаразни и заразни болести са във фокуса на политиката за превенция и контрол на заболяванията.

Опазването на общественото здраве и профилактиката кореспондират пряко с политиката в областта на диагностиката и лечението, като разходите за извънболнична и болнична помощ без ефективни мерки за превенция биха отчитали постоянен ръст, без това да води до повишаване на здравния статус на населението и до удовлетвореност на гражданите от здравната услуга.

В рамките на политиката в областта на диагностиката и лечението Министерството на здравеопазването реализира своите отговорности по отношение на осигуряването на специфични медицински дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване. Тези дейности, финансирани чрез програмите на настоящата политика, допълват и надграждат дейностите, финансирани от Националната здравноосигурителна каса.

Очакваните ползи за обществото от провежданата политика в областта на диагностиката и лечението се изразяват в снижаване на смъртността на населението, респективно увеличаване на продължителността на живота. Очакваните резултати от мерките в областта на превенцията са свързани с постепенно намаляване заболяемостта и смъртността от най-често срещаните незаразни заболявания, поддържане на ефективен епидемиологичен надзор и профилактика и контрол на заразните болести, осигуряване на висок имунизационен обхват при плановете имунизации съгласно националния имунизационен календар.

Лекарствената политика е третият стълб на здравната система, като държавата осъществява контрол и мониторинг на качеството, безопасността и ефикасността на разрешените за употреба лекарствени продукти в страната. Освен това държавата се стреми към ефективна ценова политика в областта на лекарствените продукти и към постигане на ефективно лекарствено лечение чрез създаване на възможност за заместване на лекарствени продукти, водещо до намаляване на разходите на публични средства за лечение.

Ползите за обществото се изразяват в повишаване на ефективността на лекарственото лечение с цел подобряване качеството на живот на пациентите и намаляване на разходите за лечение.

От гледна точка на управлението на публичния ресурс в системата на здравеопазването следва да отбележим, че той се акумулира основно от здравните вноски на гражданите, които формират бюджета на НЗОК. Значителен бюджетен ресурс за сектора се осигурява и за програмите, изпълнявани от Министерството на здравеопазването, а разходи за здравеопазване реализират и всички бюджетни организации, в чиито бюджети се включват бюджети на лечебни заведения. В тази категория не попадат юридическите лица, включени в институционален сектор „Държавно управление“ (болниците – търговски дружества с преобладаваща държавна и общинска собственост), които осъществяват своята дейност с финансиране (трансфери) от НЗОК. От изключителна важност за доброто управление на разходите в сектора са мерките за оптимизиране на разходите за дейностите, заплащани от НЗОК, по-ефективен контрол, както и мерките за повишаване на събираемостта на здравните вноски.

За реализиране на приоритетите в областта на **образованието** ще се изпълняват мерки и действия за осигуряване на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка, както и мерки за привличането на млади учители в системата на средното образование.

Демографските тенденции през последните години са негативни и това води след себе си значителни предизвикателства пред сектора. Заложени са мерки за подобряването на качеството на образованието във всички училища и нива на системата (основно, средно, висше).

В областта на висшето образование целта на политиката е насочена към устойчиво развитие и гарантиране на качеството. Основните мерки, които ще продължат да се прилагат и през 2017 г., са за утвърждаване на рейтинговата система на университетите в България и за предоставяне на публични гаранции за студентските кредити.

В областта на науката целта на политиката е насочена към изпълнение на Стратегията за насърчаване на научните изследвания и на Националната пътна карта за научна

инфраструктура и в частност политиката за реструктуриране и модернизиране на научната инфраструктура.

В предучилищното и училищното образование мерките са насочени към:

- ✓ преодоляване на недостига на педагогически специалисти и мотивиране на младите хора да изберат учителската професия чрез увеличение на възнагражденията на заетите в сектора и поддържане на средната учителска заплата над средната за страната;
- ✓ внедряване на съвременни информационни и комуникационни технологии в училищата чрез въвеждане на образователно съдържание за електронно обучение;
- ✓ осигуряване на равен достъп до образование и осигуряване на нови учебници и учебни комплекти за учениците от I, II, V и VI клас за безвъзмездно ползване;
- ✓ разширяване обхвата на целодневната организация на учебния ден на учениците от I до VII клас, включително в средищните училища;
- ✓ определяне на защитени детски градини и разширяване на правото на безплатен транспорт за учениците от 16 години до завършване на средно образование;
- ✓ децентрализация на подкрепата за деца със специални образователни потребности и извършване на оценка на индивидуалните потребности за подкрепа от специализирани екипи.

Във висшето образование мерките са насочени към:

- ✓ утвърждаване на рейтинговата система на университетите в България;
- ✓ увеличаване на тежестта на комплексната оценка за качеството на обучението и съответствието му с пазара на труда при определяне на размера на издръжката на обучението в държавните висши училища;
- ✓ предоставяне на гаранции за студентски кредити;
- ✓ насърчаване на обучението по приоритетни професионални направления и подпомагане издръжката на защитени специалности.

Цел на **енергийната политика** е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия на достъпни цени. Развитието на независим регулаторен и конкурентен енергиен пазар е предпоставка за постигането ѝ.

Подобряването на енергийната ефективност и усвояването на потенциала на енергията от възобновяеми източници е и ще продължи да бъде сред приоритетите за България в дългосрочен план.

За гарантиране на енергийната независимост на страната е необходимо и разработване на собствени находища на енергийни ресурси и ускоряване диверсификацията на източниците и маршрутите. Диверсификацията на газовите доставки и трасета и избягването на последствията от нови газови кризи обуславят ускоряване изграждането на междусистемните газови връзки със съседните държави. Тези връзки ще създадат възможност за доставки на природен газ за и от България и същевременно ще допринесат за по-тясно сътрудничество между Балканските държави в икономическо и енергийно отношение.

В съответствие с приоритетите на Енергийния съюз за гарантиране наличието на сигурна, достъпна и екологосъобразна енергия за гражданите и предприятията в ЕС, заложените енергийни цели в областта на енергетиката и климата с хоризонт 2030 г. са: намаляване на емисиите на парникови газове с 40%, поне 27% от енергията да е от възобновяеми източници, повишаване на енергийната ефективност с 27%; 15% електроенергийна междусистемна свързаност, т.е. 15% от произвежданата в ЕС енергия да може да бъде транспортирана до други страни от Съюза. Развитието на ядрената енергетика следва да бъде съобразено със съвременните изисквания за надеждност, безопасност и икономичност.

В сектора **вътрешен ред и сигурност** основни приоритети продължават да бъдат противодействието на организираните и конвенционалните форми на престъпност против икономиката и финансовата система, корупцията и на престъпленията против личността и собствеността на гражданите, радикализацията, тероризма и киберпрестъпността, опазването на обществения ред. Засилването на мерките за противодействие на престъпността в малките населени места и рисковите групи е основен акцент на тази политика.

Наред с това ще продължат усилията за ограничаване на миграционния натиск по границите на Република България и за противодействие на незаконната миграция на територията на страната чрез засилване на контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани.

В Бюджет 2017 са заложили и мерки за подобряването организацията на работа в областта на пожарната безопасност и защитата на населението, както и за постигане на съответствие с изискванията на ЕС. Стратегическата цел в изпълнението на тази политика е намаляването на риска, превенция и осигуряване на надеждна защита на населението и обектите от критичната инфраструктура при пожари, бедствия и други извънредни ситуации.

Относно контрола и организацията на движението по пътищата основните задачи на отговорните институции продължават да бъдат насочени към повишаване на ефективността и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия.

Приоритет на националната сигурност и обществения ред са също и осигуряването и прилагането на специални разузнавателни средства, наблюдение и контрол на процедурите по тяхното разрешаване и прилагане с цел защита на правата и свободите на гражданите, както и информационно-аналитично обезпечаване на държавното ръководство за подпомагане процеса на вземане на решения.

Секторът на **отбраната**, както беше отбелязано в началото, се нарежда сред приоритетните по отношение на целевото му финансиране, насочено главно към поддържането на модерни и боеспособни въоръжени сили и придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за военноморските сили.

Провеждането на активна отбранителна политика на Република България в рамките на НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати съответства на очакванията и целите за ефективно участие в системата на колективната отбрана на Северноатлантическия алианс, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света.

Предизвикателствата и приоритетите в областта на **правосъдието** са в няколко насоки. Като основен приоритет за доброто функциониране на съдебната система е осигуряването на адекватна правна рамка с цел защита правата и законните интереси на гражданите и бизнеса и постигане на ефективно, справедливо, прозрачно и достъпно правосъдие.

Предоставянето на ефективни административни услуги изисква създаване, поддържане и развитие на електронните публични регистри в сектора, за което се осигурява и съответното финансиране. Важен приоритет за сектора е и гарантирането на равен достъп на лицата до правосъдие чрез осигуряване и предоставяне на ефективна правна помощ.

Друг ключов приоритет е и реформирането на правната уредба на системата на затворите и изпълнението на наказанията и укрепването на инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

С бюджета на **съдебната власт** се осигурява изпълнението на основните дейности за нормално функциониране на съдебните институции – ВСС и органи на съдебната власт (съдилища, прокуратура и следствени органи).

Повишаването на общественото доверие в съдебната система като гарант на правовия ред във всяко демократично общество е сред основните приоритети. Основните цели в работата на органите на съдебната власт са свързани с осигуряването на справедливо и прозрачно правосъдие и осигуряване на равенство в съдебния процес за страните при установяване на истината.

За постигане на очакваните ползи за обществото и бизнеса от дейността на органите на съдебната система в бюджета се осигуряват средства за осигуряване на равен достъп до съдебните сгради, за подобряване на инфраструктурата в прокуратурата, за усъвършенстване на информационните технологии, както и за засилване на борбата срещу тежката и организираната престъпност чрез взаимодействие с държавите-членки на Европейския съюз.

Един от основните приоритети в областта на **околната среда** е продължаване на изграждането на екологична инфраструктура на страната и екологична мрежа Natura 2000. Това е от изключително значение за подобряването на качеството на живот на населението и за опазването на екосистемите, също така е и в изпълнение на ангажиментите на България към ЕС. Повишаване качеството на мониторинга и информацията за атмосферния въздух, за повърхностните и подземни води, за почвите, горските екосистеми, отпадъците, шума е предпоставка за добро управление на компонентите на околната среда.

Продължава изпълнението на мерки за въвеждане на европейски и международни механизми за намаляване на емисиите на парникови газове, чиято цел е ограничаването на изменението на климата.

При управлението на водите усилията са насочени към оптимална осигуреност на населението и икономиката с природна вода в достатъчно количество и с необходимото качество, като стремежът е за справедливо разпределение на наличните водни ресурси, осигуряване на ефективното им използване при отчитане въздействието върху свързаните с тях екосистеми. Също така ще бъде продължено предприемането на мерки и дейности за геозащита като ограничаване на свлачищата и ерозионните процеси в различни райони на страната.

С осигурени публични средства се изграждат нови и се рекултивират съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците.

Опазването на околната среда изисква и въвеждане на екологично чисти технологии и производства, намаляване потреблението на първични суровини и ресурси, превенция и ограничаване на промишленото замърсяване. В тази област са важни и усилията за насърчаване на рециклирането и насочване на усилията за създаване на „рециклиращо общество“ и подход, отчитащ целия „жизнен цикъл на продуктите и материалите“, разработването на механизми за третиране на опасните отпадъци от домакинствата, развитие на агроекологичните практики, биологичното земеделие и екотуризма.

Основните приоритети при провеждането на политиката за **регионално развитие** са създаване на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите в България, както и превръщането им в по-атрактивни места за живеене и работа чрез подобряване на средата за живеене и бизнес, транспортната свързаност, достъпа до

публични услуги, повишаване на трудовата заетост и съхраняване на природната среда и опазване на културната им идентичност.

Обновяването на жилищния сграден фонд е сред приоритетите и за 2017 г., като за целта продължава изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради, която е насочена към обновяването им. С нея се цели чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите в тези сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Приоритетите за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и управлението на водните ресурси и геозащита са обвързани с дейности, касаещи подпомагане на процеса на наблюдение и контрол, свързани със стратегическото планиране и на инфраструктурни пътни проекти, управление, поддържане и изграждане на ВиК инфраструктура.

Разрушителният ефект на свлачищните, ерозионните и абразионните процеси и явления се увеличава рязко през последните години, поради комплексното взаимодействие на природни и техногенни фактори, включващи промените в климата, урбанизиране на териториите, незаконно строителство и др. Продължаващи са дейностите по подкрепата на местните инициативи за осигуряване на надеждна защита за населението от вредното въздействие на водите в населените места.

В областта на контрола в строителството стремежът е насочен към подобряване качеството на превантивния и текущия контрол с цел ограничаване на последствията от извършеното незаконно строителство и недопускане на нарушения на нормативната уредба по устройство на територията, за да се осигури изпълнение на строежи, гарантиращи безопасни и здравословни условия в икономически обоснован експлоатационен срок.

Регионалната политика се вписва и в по-широка рамка чрез европейските инструменти за подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия, като се подкрепят проекти за подобряване на инфраструктурата, насърчаване на трансграничното сътрудничество, устойчиво използване на природните и културните ресурси, укрепване на мрежата от градове-центрове.

Политиката за развитие на **младежта и спорта** цели подобряване здравето, физическата и психическата годност на учащите, в т.ч. хората с увреждания и децата в риск, чрез създаване на необходимите условия за системни занимания с физическо възпитание и спорт и възможности за спортна изява. Създават се условия в спортните училища за постигане на високо ниво на спортна подготовка с приоритет на

олимпийските спортове и спортовете с традиции и постижения на държавни и международни състезания.

Развитието на спорта за високи постижения изисква създаване на условия на елитните спортисти за ефективна подготовка и реализиране на високи спортни резултати, като се осигурява подготовката и участието на спортистите в зимните олимпийски игри през 2018 г., които ще се проведат в Пьонгчанг (Южна Корея).

Борбата срещу използването на допинг в спорта се осъществява чрез превенция и контрол, като се обезпечава дейността на антидопинговата лаборатория и оборудването ѝ, съответстващо на изискванията на Световната антидопингова агенция.

Съществуващата спортна инфраструктура на територията на страната в голямата си част е амортизирана и неотговаряща на съвременните изисквания за спортни занимания. За целта се предвиждат средства за изграждането на нова спортна инфраструктура, реконструкция и модернизация на съществуващите спортни обекти и съоръжения, в съответствие с изискванията на международните нормативи и създаване на условия за достъп до тях на хора с увреждания.

Политиката в областта на **културата** е насочена към създаване на условия за устойчиво културно развитие и духовно обединяване на нацията, утвърждаване на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство.

Наред с това се активира и международната дейност за популяризиране на българските творци и повишаването на конкурентоспособността на българския културен продукт.

Държавната подкрепа за опазване на културното наследство и за развитие и популяризиране на културния продукт е насочена към:

- ✓ извършване на археологически проучвания, реставрация и консервация на значими археологически обекти, както и извършване на консервационно-реставрационни работи;
- ✓ създаването на нови български филми и увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни;
- ✓ финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства и осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт;
- ✓ подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове.

Основен приоритет на политиката в областта на **транспорта** е изграждането на модерна транспортна система, повишаване на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Намаляването на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, както и осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, са сред главните цели на транспортната политика. Развитието на устойчив транспорт предполага нарастваща загриженост за опазване на околната среда, като предизвикателствата са свързани с насърчаване развитието на по-екологосъобразните видове транспорт и с прилагане на балансиран подход при използване на техния потенциал.

Актуализирането, развитието и усъвършенстването на републиканската транспортна схема цели доближаване на превозните услуги по място, време и честота до действителните потребности на населението и повишаване ефективността на превозите и качеството на предлаганите услуги. Съществен елемент на регулаторната функция на държавата в транспортния сектор е достъпът до транспортните услуги или задължението за обществени пътнически услуги. Един от основните стратегически приоритети е изпълнението на задълженията за извършване на обществени превозни услуги за постигане на определено равнище на транспортно обслужване и условия за безплатни и с намалени цени пътувания в интерес на обществото.

По отношение на интермодалния транспорт и ефективното функциониране на логистичните системи усилията ще бъдат насочени към създаване на благоприятни условия за модернизацията и усъвършенстването на мрежата от интермодални терминали и предоставяне на висококачествени транспортно-логистични услуги, което ще е от пряка полза за българския бизнес. В тази връзка ще се използват механизмите на концесионирането, осигуряващи гъвкаво финансиране на довеждащата инфраструктура и на нови интермодални съоръжения с висок капацитет, като с това се създават предпоставки за прерастването на последните в товарни селища.

За безопасността и сигурността в транспорта новите направления, на които ще се обърне допълнително внимание са изграждането, развитието и поддържането на високоефективна система за търсене и спасяване при авиационни и морски произшествия (на територията на Република България и в отговорния район за търсене и спасяване в Черно море) и повишаване на безопасността на полетите в гражданското въздухоплаване, на корабоплаването в морските пространства и на железопътните превози.

Политиката в областта на **съобщенията** е насочена към развитието на модерна електронна съобщителна и пощенска инфраструктура, с цел поддържане на условия за свободна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС, и преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони.

Осигуряването на устойчиво развитие на националния пощенски сектор чрез създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пазар на пощенски услуги и предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги за обществото в съответствие с европейските и световните изисквания ще е в унисон със защитата правата и интересите на потребителите им. Усилията ще са насочени към осигуряване предоставянето на достъпна, надеждна и ефективна универсална пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги и силното разрастване на ползването на достиженията на цифровите технологии за сметка на традиционните пощенски услуги.

В областта на **електронното управление** бяха създадени законови предпоставки за централизиране на усилията по разработване и провеждане на цялостна държавна политика в областта на електронното управление, електронните удостоверителни услуги и електронната идентификация, мрежовата и информационната сигурност. Създаден бе държавен орган с функции по координация на разработване, изпълнение и контрол на проектите за електронно управление, информационни и комуникационни технологии в администрациите и координация и контрол върху дейностите за прилагане на изискванията за вътрешния оборот на електронни документи и за съответствието на информационните системи с изискванията за оперативна съвместимост, както върху дейностите по изграждането, поддържането и използването на национална инфраструктура за пространствена информация. Очакваните ползи от провежданата политика са свързани както с развитието, управлението, поддръжката и експлоатацията на съобщителни системи и обекти, така и с възможността за повишаване качеството на предлаганите услуги от държавните органи в резултат на прилагането на информационни и комуникационни технологии. Координацията по отношение на избора на технологични решения би имала и положителен ефект за бюджета и повишаване на ефективността на разходите на бюджетните организации за електронното управление.

Селскостопанската политика се провежда при спазването на строгите европейски стандарти, като продължава процесът на повишаване на конкурентоспособността на продукцията и разширяване експортния капацитет на българското земеделие. Перспективите за развитие на селското стопанство са свързани с осигуряване опазването на околната среда, безопасност на храните и единен контрол по хранителната верига и хуманно отношение към животните. Също така в сектора се полагат усилия за насърчаването на иновативността и подкрепата за създаване на нови работни места в селските райони.

Развитието на ефективен растениевъден и животновъден сектор предполага реализиране на мерки за стабилизиране на пазарите на земеделски продукти и за повишаване на доходите на производителите, като са необходими и съответните

инвестиции в техническа и технологична модернизация. Като важен приоритет за сектора е и увеличаването на дела на биологичното производство в страната.

В сектора на рибарството и аквакултурите очакванията са свързани с превръщането му в конкурентоспособен, гъвкав и икономически стабилен сектор. Важен приоритет е и осигуряването на добро екологично състояние на рибните ресурси и на приемлив жизнен стандарт на лицата, които зависят от риболовните дейности.

Устойчивото и многофункционално стопанисване на горите и дивеча в България са предпоставка за тяхното съхраняване и увеличаване, както и за създаване на допълнителна трудова заетост в сектора и увеличаване на приходите от него.

В сектора на **туризма** ще продължи следването на заложените приоритети, свързани с утвърждаването на страната ни като позната и разпознаваема целогодишна туристическа дестинация и провеждането на маркетинг и реклама, с цел привличане на повече туристи и позициониране на България, като атрактивно място за почивка и туризъм.

Очакванията са съвместно с големите туроператори и браншови организации да се разработват и внедряват тематични послания към целеви групи туристи, които да бъдат привлечени да изберат България за своя дестинация и изграждане на позитивно отношение сред тях, с което страната ни да се доближи до петте топ дестинации в Източна Европа и да се повиши степента на информираност за България като страна с богати възможности за лятна и зимна почивка, с древна култура, богатата на исторически и архитектурни паметници, с минерални източници и красива и съхранена природа, като дестинация, предлагаща сигурност и спокойствие на своите гости с цел нарастване на туристическите посещения в неактивния сезон. Очаква се около 2,5% ръст на чуждестранни и местни туристи спрямо 2016 г.

Политиката е насочена и към развитие на диверсифициран туристически продукт, чрез активизиране и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм – културен и здравен във всичките му форми (исторически, археологически и етнографски; балнео, СПА, уелнес и медицински), еко, селски, приключенски, конгресен, ловен, голф, винен, гурме и др., посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изисквания и потребителските очаквания. Освен със средства от националния бюджет, дейностите се финансират и със средства по различни програми – EDEN (European Destinations of Excellence - най-добри европейски дестинации), COSME (Програма за конкурентоспособност на предприятията и малките и средни предприятия, 2014-2020 г.), Техническа помощ за Дунавската стратегия, средства от ЕС по Оперативните програми за България, както и по трансграничните програми със съседните държави и други.

Класифициране на разходите по области на политики/функционални области и бюджетни програми

С последните изменения на ЗПФ беше въведено изискването разходите по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет (ПРБ), които прилагат програмен формат на бюджет, да се класифицират и по области на политики и бюджетни програми от компетентността и отговорността на съответния ПРБ.

Първостепенни разпоредители с бюджет са разпоредителите, които съставят, изпълняват и отчитат бюджет и са определени като такива със закон. Първостепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Народното събрание е председателят му, по бюджета на съдебната власт - Висшият съдебен съвет, а по бюджета на община - кметът на общината. Министрите са първостепенни разпоредители с бюджет. Прилагащи програмен формат на бюджет са ПРБ по бюджетите на Министерския съвет, на министерствата и на държавните агенции.

Класификацията на разходите се изготвя от министъра на финансите по предложение на съответните ПРБ и се утвърждава от Министерския съвет за срока на неговото управление, като на основата на тази класификация се разработват бюджетните прогнози и проектите на бюджети на ПРБ. Единствено при организационни или нормативни промени, които засягат дейността на бюджетните организации, Министерският съвет може да извърши промени на класификацията.

Прилагането на класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми цели да гарантира устойчивост и приемственост на провежданите от страна на правителството политики.

Актуалната класификация на разходите е утвърдена с Решение № 904 на Министерския съвет от 27 октомври 2016 г.

В следващата таблица са представени дефинираните области на политики и някои от значимите самостоятелни бюджетни програми, по които с държавния бюджет за 2017 г. е одобрено разпределение на разходите по съответните бюджети:

Министерски съвет	Функционална област / област на политика / бюджетна програма
	Област „Осигуряване дейността и организацията на работата на Министерския съвет“
	Политика в областта на управлението на средствата от ЕС
	Политика в областта на осъществяването на държавните функции на територията на областите в България
	Политика в областта на правото на вероизповедание
	Политика в областта на архивното дело
	Бюджетна програма „Убежище и бежанци“
Министерство на финансите	Област на политика / бюджетна програма
	Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси
	Политика в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи
	Политика в областта на защитата на обществото и икономиката от финансови измами, контрабанда на стоки, изпирание на пари и финансиране на тероризма
	Политика в областта на управлението на дълга
	Бюджетна програма „Национален компенсационен жилищен фонд“
Министерство на външните работи	Област на политика
	Политика в областта на развитието на ефективна дипломатическа служба
	Политика в областта на публичната дипломация
	Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация

Министерство на отбраната	Област на политика
	Политика в областта на отбранителните способности
	Политика в областта на съюзната и международна сигурност
Министерство на вътрешните работи	Област на политика
	Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред
	Политика в областта на защитата на границите и контрол на миграционните процеси
	Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации
	Политика в областта на управлението и развитието на системата на Министерството на вътрешните работи
Министерство на правосъдието	Област на политика
	Политика в областта на правосъдието
	Политика в областта на изпълнение на наказанията
Министерство на труда и социалната политика	Област на политика
	Политика в областта на заетостта
	Политика в областта на трудовите отношения
	Политика в областта на социалната закрила и равните възможности
	Политика в областта на хората с увреждания
	Политика в областта на социалното включване
	Политика в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие
	Политика в областта на свободното движение, миграцията и интеграцията

Министерство на здравеопазването	Област на политика
	Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве
	Политика в областта на диагностиката и лечението
	Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия
Министерство на образованието и науката	Област на политика
	Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот
	Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал
Министерство на културата	Област на политика
	Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство
	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование
Министерство на околната среда и водите	Област на политика
	Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда
	Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна безопасност
Министерство на икономиката	Област на политика
	Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност
	Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество

Министерство на регионалното развитие и благоустройството	Област на политика / бюджетна програма
	Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда
	Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита
	Политика в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството
	Бюджетна програма „Ефективно управление на държавната собственост, държавното участие в търговските дружества и държавни предприятия и развитие на публично-частното партньорство и концесионирането“
	Бюджетна програма „Гражданска регистрация и административно обслужване на населението“
Министерство на земеделието и храните	Област на политика
	Политика в областта на земеделието и селските райони
	Политика в областта на рибарството и аквакултурите
	Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	Област на политика / бюджетна програма
	Политика в областта на транспорта
	Политика в областта на съобщенията и информационните технологии
	Бюджетна програма „Административно обслужване,

	медицинска и психологическа експертиза“
Министерство на енергетиката	Област на политика
	Политика в областта на устойчивото и конкурентоспособно енергийно развитие
Министерство на младежта и спорта	Област на политика
	Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време
	Политика в областта на спорта за високи постижения
	Политика в областта на приважането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти
	Политика в областта на усвояването и прилагането на добри международни практики за спорта
	Политика в областта на младите хора
Държавна агенция „Национална сигурност“	Област на политика
	Политика в областта на защитата на националната сигурност
Държавна агенция „Електронно управление“	Област на политика
	Политика в областта на електронното управление
Държавна агенция „Разузнаване“	Област на политика
	Политика в областта на информационно-аналитичното обезпечаване на държавното ръководство, подпомагащо процеса на вземане на решения с цел защита на националната сигурност и интересите на Република България
Държавна агенция	Област на политика

„Държавен резерв и военновременни запаси“	Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти
Министерство на туризма	Област на политика
	Политика в областта на устойчивото развитие на туризма
Държавна агенция „Технически операции“	Област на политика
	Политика в областта на осигуряването и прилагането на специални разузнавателни средства с цел защита на националната сигурност и опазване на обществения ред
Държавен фонд „Земеделие“	Област на политика
	Политика на Министерството на земеделието и храните в областта на земеделието и селските райони
	Политика на Министерството на земеделието и храните в областта на рибарството и аквакултурите

Уважаеми читатели,

Уверяваме Ви, че ще продължаваме упорито да работим както за повишаване на прозрачността на бюджетния процес, така и за подобряване на съдържанието и обхвата на бюджетните документи, което е предпоставка за по-високо качество на публичните финанси.

Научете повече за бюджета и за работата на Министерството на финансите, като посетите нашия уебсайт: <http://www.minfin.bg>.

Изпратете ни имейл на: budget@minfin.bg, ако желаете да получите информация относно нашите публикации.